

Biografien som genre: Min historie

For folkeskolens 4.-6. klasse
Varighed: 10 lektioner

Af Annemette Hejlsted

Eleverne på mellemtrinnet er ved at få greb om fortællinger. De mestrer selv at fortælle, og de kan så småt analysere enkle fortællinger. I det følgende undervisningsforløb introduceres de til biografien som genre. Målet med undervisningen er, at de dels stifter bekendtskab med biografens genrekoder, dels udvikler deres viden om fortællingens funktionsmåde.

Beskrivelse

Undervisningsforløbet spænder over 10 lektioner og består af en introduktion, to øvelser og en evaluering. Teksten til den første øvelse kan frit vælges blandt bøgerne i serien "Min historie". De vejledende spørgsmål til litteratursamtalen er designet til selvbiografien og kan anvendes til alle selvbiografier for børn. Øvelse 2 træner færdigheden i at oversætte mundtlig fortælling til skriftlighed. Spørgsmålene i den tilknyttede elevopgave kan specificeres eller reduceres efter behov. I undervisningsforløbet som helhed er der lagt stor vægt på skriftlighed som læringsværktøj og stimulering af elevernes refleksion.

Introduktion: Lektion 1

Undervisningsforløbet indledes med, at læreren præsenterer begrebet livshistorie. Selve præsentationen kan med fordel tage udgangspunktet en repetition af opfattelsen af en fortælling som et forløb bestående af begyndelse, midte og slutning. Der benyttes et eksempel på en fortælling som børnene kender i forvejen, fx en fortælling, som de kender fra undervisningen eller et eventyr. Folkeeventyr som "Snehvide" og "Askepot" er glimrende til formålet. Også en del af H.C. Andersens eventyr, fx "Prinsessen på ærten" kan fungere fint. Herefter præsenteres livet som en fortælling efter samme princip. Efter introduktionen skal eleverne vide, at en livshistorie er en persons liv fortalt frem til det aktuelle tidspunkt. I forlængelse heraf skal børnene være klar over, at de også selv har en livshistorie at fortælle til andre.

Øvelse 1. Min historie: Lektion 2-6

Formålet med øvelsen er at udvikle elevernes kendskab til biografien som litterær genre. Læreren læser Dorte Karrebæks *I tilfælde af krig* eller en af de øvrige bøger i serien "Min historie" højt for klassen. Efter hvert kapitel arbejder klassen med det i fællesskab ud fra principperne om den reflekterende litteratursamtale. Den reflekterende litteratursamtale består af tre dele: oplevende, analyserende og reflekterende del. Denne type litteratursamtale binder oplevelse, analyse og refleksion sammen i en helhedsproces, hvor de tre elementer gensidigt kvalificerer hinanden. Fordelen med den reflekterede litteratursamtale er, at den både levner plads for den

enkelte elevs subjektive oplevelse og den faglige litteraturanalyse, samtidig med at den træner elevernes refleksion. Den reflekterende litteratursamtale kan udgå fra følgende spørgsmål:

Første kapitel

- Hvad synes I om historien?
- Hvor og hvornår foregår historien?
- Hvem fortæller, og hvordan er fortælleren?
- Hvilke personer er med i historien?
- Hvad sker der i kapitlet?
- Hvordan er historien fortalt?

Følgende kapitler

- Hvad synes I om kapitlet?
- Hvor og hvornår foregår kapitlet?
- Hvilke personer er med i kapitlet?
- Hvad er der sket siden foregående kapitel?
- Hvad sker der i kapitlet?
- Hvordan er kapitlet fortalt?

Den reflekterende litteratursamtale

- Kunne historien have foregået et andet sted eller på et andet tidspunkt?
- Kunne hovedpersonen have handlet eller opført sig anderledes?
- Har du, nogen du kender eller har læst om oplevet noget af det samme som fortælleren (hovedpersonen)?
- Kunne historien have haft en anden slutning?
- Hvad kunne der ske for hovedpersonen i fremtiden?
- Hvad fortæller billederne, som ikke står i teksten?
- Kunne der have været andre billeder i bogen?

Arbejdet med bogen fra "Min historie" kan afsluttes med, at eleverne skriver en lille opgave på en side om en af begivenhederne (kapitlerne) i bogen. Opgaveformuleringen kunne fx lade sig gøre således: Skriv om den begivenhed i Dorte Karrebæks selvbiografi *I tilfælde af krig*, som du synes er sjovest, og forklar, hvorfor den er sjov. Før opgaven besvares giver læreren et forslag til, hvordan opgaven kan struktureres. Opgaven efterbehandles ved, at eleverne får respons på den skriftlige fremstilling, særligt strukturen og retskrivning. Efterfølgende retter eleverne opgaverne efter lærerens anvisninger og gemmer den i deres portfolio.

Lærerens forberedelse består i udførelse af en grundig lærerfaglig analyse af den valgte bog fra serien "Min historie". Det er vigtigt, at læreren erhverver sig solid indsigt i miljø- og karakterfremstilling samt forløb og fortællerforhold i værket. Desuden bør læreren være opmærksom på den betydning, bogens billedside spiller for fortællingen. Her er særligt kollagen af 'autentisk materiale', fx karakterbogen, og illustrationerne af betydning i Dorte Karrebæks *I tilfælde af krig*.

Øvelse 2. At fortælle en livshistorie: Lektion 7-9

Formålet med øvelsen er at arbejde med livshistorien som fortælling. Eleverne interviewer et familiemedlem, fx en farmor eller en nabo af den ældre generation, om hans eller hendes liv og sammenfatter det til en lille livshistorie. Øvelsen består af en hjemmeopgave, en gruppeopgave og en lille skriftlig opgave, der kan udarbejdes i klassen eller hjemme.

Elevegave

Spørgsmål til interview

- Hvor er du født?
- Hvornår blev du født?
- Hvem er din mor og far?
- Har du nogen søskende?
- Hvordan var det, da du var barn?
- Kan du fortælle om en vigtig begivenhed, da du var barn?
- Hvad er det vigtigste, der er sket i dit liv?
- Hvor gammel er du nu og hvad laver du nu/arbejder du med?

Eleverne fortæller først historien til de andre elever i en gruppe. Derefter nedskriver eleverne historien i en lille opgave på max. 2 sider. Efterfølgende modtager eleverne skriftlig respons fra læreren med henblik på struktur og skriftlig fremstilling. Formålet med lærerens respons er, at historien skal gøres tilgængelig, dvs. læselig for andre. Eleverne retter opgaven efter lærerens anvisninger og uploader teksten til den aktuelle læringsportal.

Evaluerings: Lektion 10

Undervisningsforløbet evalueres ved, at eleverne i fællesskab under lærerens vejledning repeterer de genrekoder, som de har lært at kende. I samarbejde med læreren udarbejdes en liste over typer af begivenheder, som man ofte finder i livshistorier, fx fødsel, nye venner, flytte, starter i skole etc. Efterfølgende diskuterer klassen, hvad de har lært af at arbejde med livshistorier. Evalueringen af den enkelte elevs udbytte af undervisningen består i lærerens respons på de skriftlige opgaver.

Litteratur

Hejlsted, Annemette (2010): *Biografien som genre*. Dansk lærerforening.

http://www.dansklf.dk/multimedia/Biografien_som_genre.pdf

Horsdal, Marianne ([1999]2002): *Livets fortællinger*. København: Borgen.

Thybo, Kurt og Jens Raahauge m.fl. (2010): *Min historie i undervisningen*. København: Dansk lærerforenings Forlag.

Larsen, Marianne Eskebæk (2009): "Barndomsbilleder. Om serien 'Min historie', selvbiografier for børn", i: *Dannelse og dansk i en brydningstid. Fællesskrift 09*. København: Dansk lærerforening.

Serien "Min historie" består af følgende bøger:

Blendstrup, Jens (2007): *Alle dage – kiksekage*. København: Dansk lærerforenings Forlag. (5.-8. klasse)

Karrebæk, Dorte (2009): *I tilfælde af krig*. København: Dansk lærerforenings Forlag. (3.-10. klasse)

Plambeck, Dy (2008): *Drømmehøjen*. København: Dansk lærerforenings Forlag. (3.-6. klasse)

Skov, Leonora Christina (2008): *Glashuset*. København: Dansk lærerforenings Forlag. (3.-10. klasse)

Thau-Jensen, Cato (2007): *Et hjem med gevær*. København: Dansk lærerforenings Forlag. (5.-8. klasse)

Aakeson, Kim Fupz (2009): *Langhårsfrisure*. København: Dansk lærerforenings Forlag.